

Miscel·lània
Cubellenca

de

FESTA MAJOR

Grup d'Estudis Cubellencs
"Amics del Castell"

PRESENTACIÓ

FESTA MAJOR

La Festa Major de 1963 passà a la història pel brillant homenatge que la vila de Cubelles va retre a Charlie Rivel. Al mateix temps que l'ajuntament li dedicava un carrer, el gran pallaso ofería una memorable actuació a la plaça de la Vila, una paròdia de l'arribada dels seus pares a Cubelles el 1896, just quan ell estava a punt de venir al món. L'acte tingué una difusió molt ampla, tant, que sorprengué els mateixos vilatans. A més de la premsa escrita, tant de Catalunya com d'altres indrets, també la televisió estatal i el noticiari No-Do se'n feren ressò. És per això que en la separata del programa de festes d'enguany des del GEC Amics del Castell hem cregut convenient rememorar aquella efemèride amb una sèrie de fotografies –ja publicades en altres ocasions però potser desconegudes pel gran

nombre de persones que han arrelat a Cubelles en els darrers anys- i de notícies aparegudes en diverses publicacions. I en aquesta ocasió, a diferència de les edicions anteriors, no ens centrem en un tema monogràfic sinó que n'aportem d'altres també relacionats amb la festa grossa. Així, parlem d'un acte, el pregó, que ha augmentat en protagonisme en els darrers trenta anys amb la presència de personatges la fama dels quals, en la seva majoria, es notòria. Un altre article tracta de la relació existent entre la història local i el programa de festes i, per últim, aportem un recull de notícies que ens donen una visió de com es celebrava la nostra festa patronal en el primer terç del segle XX. En definitiva, com diu el títol, una miscel·lània cubellenca amb la festa major com a fil conductor.

Grup d'Estudis Cubellencs
Amics del Castell
Agost de 2013

SUMARI

I.- Festa Major de 1963: 50 anys de l'homenatge a Charlie Rivel

Joan Vidal (textos i documentació)
i Antoni Pineda (fotos)

II.- El pregó de festes i els seus protagonistes

Núria Fonoll i Carbonell

III.- Programes de festa i història local: Una llarga i profitosa relació

Núria Jané i Orpí

IV.- La Festa Major de Cubelles en el primer terç del segle XX

Joan Vidal (textos i recopilació de notícies)

PORTADA

Muntatge de Josep Vidal López
prenent com a referència el programa de festes de 1959

I.- FESTA MAJOR DE 1963:

50 anys de l'homenatge a Charlie Rivel

Es prou conegut que Charlie Rivel visità Cubelles per primera vegada el 1954, cinquanta-vuit anys després d'haver-hi nascut. Malgrat el desig de tornar-hi, la intensa activitat artística que duia a terme li impedia fer-ho. I els pocs períodes de descans que tenia els passava a la seva residència a Chennevière-sur-Marne, als voltants de París. No va ser fins al desembre de 1962 que tornà per segona vegada al seu lloc de origen, aprofitant la seva estada a Barcelona, durant uns dies, amb motiu de ser el personatge convidat d'un programa de la sèrie de TVE "Esta es su vida", dirigit per Federico Gallo amb guió de Manuel del Arco.

En el seu retorn a Cubelles el poble sencer s'abocà de nou per donar-li una benvinguda efusiva malgrat que també es tractava -era, en concret, el divendres 7 de desembre- d'una jornada laborable. El ritual de 1954 es va tornar a repetir una altra vegada: entusiasta i clamorosa rebuda per part dels nens, passeig pel poble, recepció de les autoritats... però ara ja no va poder abraçar a qui ell considerava la seva segona mare, la Tresina de cal Segarrès, que havia mort l'any 1956. Rivel també trobar a faltar a qui li havia fet d'amfitrió en la seva anterior visita, l'alcalde Joan Albet, també traspassat, però de seguida va congeniar amb el successor d'aquest en el càrrec, Josep Maria Batet. El nou alcalde li va prometre un homenatge i la dedicatòria d'un carrer en la propera Festa Major, corresponent així al desig manifest del paller de construir-se una casa a Cubelles per quedar-s'hi a viure en un futur i, també, d'oferir una actuació a la plaça de la Vila amb motiu de la festa gran del poble.

L'artista va complir la seva promesa... i l'alcalde, també. La Festa Major de 1963 tingué un nom propi, el de Charlie Rivel. A l'Ofici del dia de la Mare de Déu d'agost ocupà un lloc d'honor i a la sortida, acompanyat de la seva esposa, Carmen Busto, de les autoritats i d'un nombrós seguici en què sobresortien els nostres gegants, l'Abdon i l'Aasumpta, es va dirigir Rambla avall fins al carrer que li fou dedicat, on descobrí la placa amb evidents mostres d'emoció.

L'actuació a la plaça de la Vila estava prevista per l'endemà, dia 16. Al costat de Rivel i de la seva esposa, s'havien desplaçat a Cubelles la seva filla Paulina, considerada la millor amazona del món, i el marit d'aquesta, Albert Schumann, propietari d'un famós circ de Copenhague i insuperable ensinistrador de cavalls. També l'acompanyaven els germans Ferrer, acróbates d'enorme prestigi, i el popular paller Señalada, els quals havien d'actuar al costat del clown cubellenc.

Amb la paròdia de l'arribada dels seus pares, Josep Andreu pretenia simbolitzar la devolució del duro i la gallina que el capellà de Cubelles els va donar quan ell va néixer. La pluja, tanmateix, va fer acte de presència i la representació es traslladà al dia 17, que s'esqueia en dissabte. Amb la plaça completament abarrotada Rivel va fer realitat el somni d'imitar l'arribada de Pere Andreu i Maria-Louise Lasserre a la plaça, aquell abril de 1896, i representar la funció que ells no van poder completar. L'espectacle ofert pel gran clown va despertar una enorme expectació, amb una gran majoria de

nens i nenes, la majoria dels quals, a instàncies de la comissió de festes, portaven el tradicional vestit que utilitzaven per les caramelles. Molts mitjans de comunicació van donar informació del show de Charlie Rivel a la plaça de la Vila i fins i tot el No-Do en va oferir imatges.

La generositat de Rivel el portà a fer encara una altra actuació, a l'envelat, la nit del diumenge dia 18, l'últim dia de Festa Major. El setmanari *Villanueva y Geltrú*, en la seva edició del 24 d'agost de 1963, dedicava tota la seva portada a Charlie Rivel a través d'un reportatge signat per Ferran Cassany, qui explicava que l'acte havia estat presentat per Juan Manuel Soriano, actor i director del quadre escènic de Radio Nacional de España a Barcelona i que durant l'actuació Rivel va requerir la presència de l'alcalde Josep Maria Batet per col·laborar en un dels seus números. Una vegada complert el seu paper, des de la pròpia pista Batet aprofità l'ocasió per informar que Josep Andreu acabava de signar l'escriptura de compra d'un terreny a Cubelles, cosa que fou rebuda pel públic amb una gran ovació. Molt més plausible va ser el magnífic detall de Charlie Rivel de donar els beneficis de la seva actuació a l'envelat a la parròquia cubellenc per contribuir a pagar les obres del futur camp d'esports (la publicació parroquial *La Veu de Santa Maria de Cubelles*, en el número corresponent a l'octubre de 1963, afirmava que va donar "un paper de cent dòlars"). 📄

Joan Vidal (textos i documentació)
Antoni Pineda (fotos)

A la primera foto de la pàgina anterior, la comitiva, encapçalada per Charlie Rivel i les autoritats, es dirigeix al carrer dedicat al pallasso.
En la resta d'imatges, l'actuació de Charlie a la plaça de la Vila.

(Fotos: Arxiu d'Antoni Pineda)

LA VANGUARDIA

BARCELONA ESPAÑOLA

Martes 20 de agosto de 1963

FUNDADORES: DON CARLOS Y DON BARTOLOMÉ GODÓ

Redacción y Admón.: PELAYO, 28
Teléfono: 221-41-35
TELEX: 781

Precio de este ejemplar: 2 ptas.

Año LXXIX. - Número 30.234

TAMBORADA INFANTIL EN SAN SEBASTIAN

El pasado domingo, en San Sebastián, dentro de los actos conmemorativos del ensanche de la ciudad, desfiló una tamborada infantil, en la que participaron más de un millar de niños ataviados a la usanza militar de principio del siglo XIX. He aquí al alcalde de la capital donostiarra, señor Lasarte, imponiendo el fajín y la medalla de general a Francisco Franco Martínez Bordiú, jefe de las citadas agrupaciones infantiles.

(Foto Campa)

LA MAS BELLA ENTRE LAS BELLAS

En Long Beach, California, se ha celebrado el concurso para elegir «Miss Belleza Internacional 1964», cuyo título ha recaído en Gudrun Bjernadottir, de Islandia, a la que vamos rodeada de sus damas de honor: Miss Austria, Miss Inglaterra, Miss Estados Unidos y Miss Corea.

(Fotos «Clips»)

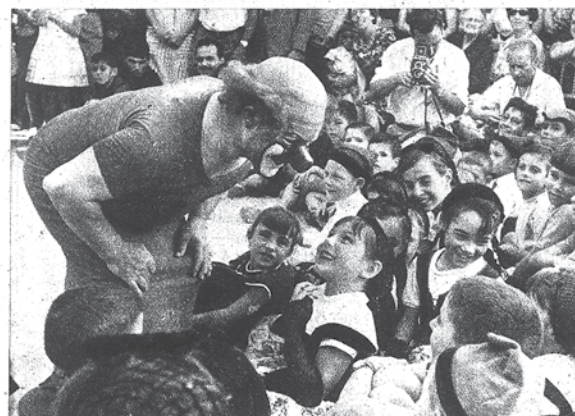
BARCELONA VENGE EN LOS CAMPEONATOS NACIONALES DE ATLETISMO

En el estadio de Montjuich, se han celebrado este último final de semana los XLIII Campeonatos de España de Atletismo, en los que resultó vencedora la Federación barcelonesa. Las collas sardanistas animaron con su presencia las emocionantes pruebas, actuando antes de iniciarse las mismas y en los distintos descansos.

(Fotos Pérez de Rozas)

PEREZ JIMENEZ, CAMINO DE VENEZUELA

El ex presidente venezolano, Marcos Pérez Jiménez —a la derecha de la foto, con gafas— espera subir, en Miami, al avión que le ha conducido a su país, en donde será juzgado por el Tribunal Supremo, acusado de malversación de fondos.

LA POBLACION DE CUBELLAS RINDE UN HOMENAJE A CHARLIE RIVEL

Cubellas ha rendido un homenaje al famoso payaso Charlie Rivel, cuyo nombre de pila es José Andreu. En el transcurso del acto, el popular artista ofreció una de sus actuaciones en la plaza de su pueblo natal.

Con CHARLIE RIVEL en Cubelles

por SEBASTIAN GASCH

ESTOS días, desde el 15 de agosto hasta principios de septiembre, llega a Cataluña, al mar y a la montaña, la Fiesta Mayor. Son un par de semanas durante las cuales todo el territorio se convierte en un baile inmenso, acrobático de platos de estropear, de música de jazz y de merendas fabulosas a la sombra de los pinos o de las barracas playeras. En los ojos de las mujeres ríe la alegría al ver cómo en la plaza del pueblo, en un desamparo o junto al mar, se levantan los entoldados que aún conservan el perfume de las habaneras del verano bailadas por las madres, cuando eran jóvenes y bonitas como ellas lo son hoy. Para los viejos tienen también su encanto estos días iluminados por los recuerdos de danzas coreográficas y de chocolate con melindres, tomado en una sala con un gran espejo de marco dorado y ante la novia ejemplar y lúgubre.

Charlie Rivel maquillándose para actuar en el entoldado de Cubelles

La tradición, tan poderosa en Cubelles, donde todos los años, en el día de la Asunción, no hay esquina sin gallardetes, ni casa donde no suene la sonaria, ni mesa donde no haya lo mejor del huerto y del corral, lo mejor del mercado, y donde la visión del entoldado adquiere en la imaginación categoría de estampa, la tradición, pues, se robustece más en estos días por la presencia en la simpática y sonriente población del más ilustre de sus hijos y el más grande de los payasos: Charlie Rivel (para nosotros, sus paisanos, José Andreu).

Nuestros periódicos han propagado ahora —¡ahora!— los pormenores de su nacimiento, que ya fueron divulgados años atrás por DESTINO, gracias al fotógrafo Postius y a nuestro «Sempronio». Los padres de Charlie Rivel —Pedro Andreu Pascas, hijo de un honrado carpintero de Sans y la funámbula francesa María Luisa Lasorre— eran unos modestos saltimbancos que viajaban con un carrozmo que hizo zitto en Cubelles para dar una representación, el día justamente de la Fiesta Mayor. Era por el año 1896 y la función no pudo celebrarse porque estaba a punto de nacer el futuro payaso. El atribulado Pedro Andreu no sabía en dónde meter a su esposa. Buscó afanosamente un pajar, una cueva, algún sitio adecuado, hasta que Teresa, hija de «Cal Segarés», el desaparecido café de la Plaza Mayor, le llevó a su habitación. Era un exiguo aposento con el suelo tapizado de melones y muchos tomates en el techo. Teresa y su madre atendieron amorosamente a la parturienta como si se tratara de un miembro de su familia. El cura párroco acudió con una gallina y cinco pesetas, que era cuanto tenía. Y luego destilaron por allí docenas de personas para ofrecerles cosas. Al cabo de algunos días el recién na-

cido fue llevado a bautizar, envuelto en el complicado vestido que había servido para todos los hijos de los dueños del café de Cubelles.

Charlie Rivel no ha olvidado jamás su nacimiento en aquella risueña población. En el mes de septiembre de 1954 vino a Barcelona encabezando el programa del Circo Price, instalado enfrente del ya derribado Olimpia, y quiso visitar Cubelles. El recibimiento que sus conciudadanos le hicieron fue clamoroso, indescriptible, inolvidable. Frágil, cordial y emocionante la simpatía con que le acogieron. Se vio rodeado de un enjambre de niños, que le apretaban, que le utilizaban la chaqueta con todas sus débiles fuerzas, que se colgaban en sus brazos, como si fuera un amigo de toda la vida. En las postrimerías del año pasado, Charlie Rivel estuvo varios días en Barcelona para ser el apurón de «Esta es su vida», el programa de T.V.E. y visitó de nuevo su pueblo natal. Fue entonces cuando prometió al alcalde de Cubelles que actuaría en su Plaza Mayor y en su entoldado, en los días de la Fiesta Mayor.

Este catalán universal, que guarda una emocionada gratitud hacia su pueblo y cuya fidelidad a sus orígenes es inabitable, ha hecho pleno honor a su promesa. El viernes de la pasada semana tenía que celebrarse uno de los actos más conmovedores que al gran payaso quería ofrecer a sus coterráneos. En la Plaza Mayor de Cubelles, Charlie Rivel resucitaría el carrozmo de sus padres y su actuación. Luego, de la casa en donde nació, saldría el vestido ya de clown.

Con tal motivo, invitados gentilmente por el alcalde de Cubelles, don José María Batet, varios periodistas y el fotógrafo Postius nos trasladamos a esa población. Hacia ya muchos días que no casaba de llorar. El viernes por la mañana, sin embargo, aunque con cierta timidez, salió al sol y nos los prometidos muy felices. Pronto nuestro gozo fue a parar en el pozo. Al tomar el microbús en la Plaza de Cataluña ya lloviznaba, el agua se hizo cada vez más recia durante el viaje, caía el diluvio en Villanueva y Geltrú, cuyos calles se hallaban anegadas. El mismo ambiente desolador nos aguardaba en Cubelles.

Lo que, de fúer el sol, hubiera sido regocijo y algarazas, y el jolgorio, por su intensidad y amplitud, hubiese resultado difícil de trasla-

Nuestro colaborador junto a Charlie Rivel, rodeado de los niños de Cubelles, que son sus más fervientes admiradores

darlo al papel, era consternación, aflicción, desconsuelo y pesadumbre, reflejados en los semblantes del señor alcalde, de los niños de Cubelles y de Charlie Rivel, a quien fuimos a ver inmediatamente en la habitación de su hotel. Acompañaban al fabuloso payaso su distinguida esposa, doña Carmen Busta, una madrastra muy castiza y simpática, hija del célebre payaso español Gregorio Busta, y que fue una artista completa en calidad de funámbula y danzarina; Albert Schumann (esposa de Paulina, hija del matrimonio y amazona fuera de serie), propietario del famosísimo circo de Copenhague que lleva su nombre y el mejor amostrador de caballos del mundo; el cura párroco de Cubelles y otras personas. Entre ellas, los hermanos Ferrer, los portentosos acróbatas sobre el tapiz, espáñoles, actores de primera magnitud en el firmamento circense, y al popularísimo augusto de espíritu Socialista. Los tres artistas tenían que tomar parte en la actuación de Charlie Rivel en la Plaza Mayor de Cubelles.

En vista de que no menguaba la lluvia, nos trasladamos a un café contiguo al hotel, en donde ya se hallaban las fuerzas vivas de Cobe-

lles. Desperté largamente con Charlie Rivel. Su voz es más rosada y tersa que nunca y más celeste aún el azul de sus ojos. José Andreu, de paisano, guarda íntima relación con Charlie Rivel, el payaso. Su expresión entre tierna y festiva, su gesto bondadoso, su verborreo exuberante, son de pura estirpe esclavonaca. El humor de las anécdotas que cuenta es finísimo e incisivo, es ligero, aéreo, discreto, apenas indicado, y su conversación posee una diversidad, una mesura, una prociación, en las que se trasluce al artista sutilista y creador.

Mi dilecto y admirado Pablo Villanueva ha hablado también de Charlie Rivel en «ABC», de Madrid, y ha recordado aquella defunción del arte del corazón que dió Schiller: «El arte nació del juego, y el juego es la vida del niño. El niño nace artista y suele dejar de serlo en cuanto se hace hombre. Y si no deja de serlo es que sigue siendo niño».

El payaso Rivel, famoso en todo el mundo, sigue siendo niño y, a los sesenta años de vida azarosa e inquieta, quiere volver a jugar en su pueblo, en donde ya se hallaban las fuerzas vivas de Cobe-

lles. Desperté largamente con Charlie Rivel. Su voz es más rosada y tersa que nunca y más celeste aún el azul de sus ojos. José Andreu, de paisano, guarda íntima relación con Charlie Rivel, el payaso. Su expresión entre tierna y festiva, su gesto bondadoso, su verborreo exuberante, son de pura estirpe esclavonaca. El humor de las anécdotas que cuenta es finísimo e incisivo, es ligero, aéreo, discreto, apenas indicado, y su conversación posee una diversidad, una mesura, una prociación, en las que se trasluce al artista sutilista y creador.

Volviendo al café, Charlie Rivel me dice que el día siguiente actuará en el entoldado. Todo lo que se ingrese en la taquilla será para un campo de deportes destinado a los niños nacidos en Cubelles y para mejorar la iglesia en donde fue bautizado. Agrega que quiere edificar una casa en Cubelles para terminar sus días en ella e incorporarle un museo en el que figurarán todos sus recuerdos circenses. Su yerno, Albert Schumann, piensa también hacerse una casita en la población para pasar en la misma largas temporadas.

Ha cesado de llover. Todo el mundo abandona el café y sale a la calle, que se ha llenado en un instante de niños y niños surgidos no se sabe de dónde. El señor alcalde les pregunta:

—Lo de los carrozmos en la Plaza Mayor ¿lo hacemos mañana o lo hacemos ahora?

—¡Ahora! —gritan al unísono las ilusionadas criaturas, mirando jubilosamente los brazos.

Pero, ¡ay!, continúa el aguacero, y no nos queda otro recurso que despedirnos de todo el mundo y volver a Barcelona. El viaje de regreso transcurrió jarraendo agua. En el momento de escribir estas líneas ignoramos si Charlie Rivel actuó el sábado en el entoldado de Cubelles y el domingo, tal como se anunció aquel viernes en que la lluvia amparaba los vestidos, al aire libre, en la Plaza Mayor, reviviendo la representación de sus padres. En cualquier caso, ya lo habrán leído ustedes en los periódicos.

(Fotos Postius)

Charlie Rivel y su distinguida esposa asisten al acto en que se impuso su nombre a una calle de Cubelles

▲ La revista Destino va fer un extens reportatge.

VILLANUEVA Y GELTRÚ

Semanario de Información Comercial
Editado por Red Catalana de Premsa
Redacción y Administración:
General Mota, 7 - Teléfono 98
Depósito Legal B. 6094 - 1955
II Epoca - 24 Agosto de 1968 - Núm. 888

Homenaje de Cubellas a Charlie Rivel

El famoso payaso quiere pasar los últimos días de su vida
en la tierra que le vió nacer

Charlie Rivel o Pepe Andreu como a ustedes les vaya mejor, tuvo a finales del pasado año, la deferencia de departir unos momentos con quien firma estas líneas y así fué posible «cazarlo» para nuestro semanal «Toma y daca».

En sus declaraciones dijo: «...pienso comprar un terreno y hacer una castia para pasar aquí mis últimos días.» «...sé que en Agosto van a dedicarme una calle. Yo estaré aquí y daré una gran función en mi pueblo al aire libre...» Pues bien, aquella promesa de ayer ya es una realidad para Cubellas, el pueblo de la comarca más vinculado a nuestra ciudad, en el que el famoso payaso vió la primera luz. Pepe Andreu acaba de adquirir unos terrenos en donde a finales de año «edificará» una casa donde pasar sus últimos días. El Ayuntamiento descubrió una placa que dá el nombre del clown y del paisano a una amplia avenida. Y Charlie Rivel dió el pasado día 18 por la noche en el tablado del «envelat» una gran función en homenaje a su pueblo.

Pepe Andreu besa la placa que da su nombre a una avenida de la vecina villa momentos después de ser descubierta. (Fotos Mas)

Charlie Rivel en un momento de su actuación en el «envelat» de Cubellas.

Fueron muchos los villanoveses que por vínculos familiares con la vecina villa allí se dieron cita y acudieron —como no— la inmensa mayoría de cubellenses hasta hacer el recinto insuficiente.

El más famoso payaso del mundo daba una función fuera de serie con unos alicientes distintos de las otras. Y si ya en otras ocasiones la reputada pluma de Sebastián Gasch había ponderado las virtudes artísticas que rodean al eminente cómico, hemos de convenir que la actuación de Rivel ante sus compatriotas tuvo momentos culminantes.

Presentado por el primer actor y director del cuadro escénico de Radio Nacional de España en Barcelona, Juan Manuel Soriano, empezó Charlie Rivel su parodia, larga por la extensión, menguada por la rapidez en que discurrió. En su primera fase nos ofreció un recital de mímica. «a violin asonante» verdaderamente inédito en los anales del circo arrancando de entre los asistentes un diluvio de carcajadas. Vino después la segunda fase. La más humana... la más intensa... la más espectacular. Era el regalo del hermano querido, era número que Rivel estrenaba por primera vez ante un público. Era en definitiva el homenaje de Pepe Andreu a su tierra de Cubellas. Y así el especta-

dor pudo ver como poco a poco el hombre —Pepe Andreu— merced a la ayuda de sus «armas de trabajo» —el maquillaje— se transformaba en el payaso —Charlie Rivel— salpicando la entretenida tarea con improvisados gestos humorísticos. Y aquí, nuestro personaje no quiere trabajar solo y desea unirse a su pueblo, obligando al alcalde que lo representaba a colaborar con él en un breve número, por el que comprendimos que Cubellas era capaz de todo por su hijo predilecto. Una ovación de gala fué tributada a D. José María Batet al término de la parodia que se acentuó más en el momento en que daba a conocer que Charlie Rivel acababa de firmar la escritura de compra de un terreno en su villa natal. Por último el clown que aplaudieran los más exigentes públicos del mundo nos deleitaba con uno de sus más célebres números consistente en la interpretación de un fragmento de ópera en el que el payaso hacía de «diva» y cuyo arte y comicidad son indescriptibles.

Hubiésemos lamentado verdaderamente no haber podido presenciar este espectáculo protagonizado por Charlie Rivel, genio de la comicidad y de cuya faceta ha hecho un arte.

F. CASSANY

LE JOURNAL l'Indépendant

GRAND QUOTIDIEN REPUBLICAIN D'INFORMATION DU MIDI

MARDI 20 AOUT 1963

N° 198

4, RUE EMANUEL-BROUSSE, PERPIGNAN

TEL. 34-4.1 (5 L) et 34-67-91 (5 L) - 0.30 F

Enlev le petit retrouvé

SENAS. — DANS UNE
VILLAGE DE LA CÔTE, EN
A ÉTÉ RETROUVÉ NIER
RAVISSEUR. LE PETIT ANTY
ENLEVÉ LE 13 AOUT, AU
PROUVE, EST RETROUVÉ.

Antoni Pineda i Gavalda

AN LES COUTURES, SORTES DE
CES SE TRADUISENT PAR DES VIOLEN-
DE NATURE A TROUBLER L'ORDRE
PUBLIC ET PLUS SÉRIEUSEMENT LES ACTES
DE SABOTAGE DONT CERTAINS INDIVIDUS
SE SONT RENDUS COUPABLES CES DERNIERS

INDIFFÉRENTS CEUX QUI ONT LA RESPON-
SABILITÉ DU MAINTIEN DE L'ORDRE PUBLIC.
indiquent-on de source autorisée à propos des arres-
tations effectuées dans la région de Montpellier.

DES CLOUS SUR LA ROUTE PRÈS DE BÉZIERS

BÉZIERS (C.P.). — Dans la nuit de dimanche à lundi, des
inconnus ont répandu une assez grande quantité de clous sur
la R.N. de Béziers à Narbonne, à hauteur du relais « La Grille-
de », à quelques kilomètres de Béziers.
Ce nouveau sabotage a créé une certaine perturbation et
de nombreux automobilistes ont vu leurs pneus rendre l'âme.
Dans la matinée d'hier, les services des Ponts et Chaussées
se sont employés à débarrasser la route des clous indésirables.
Une enquête est ouverte.

Les viticulteurs

Revendiquer n'est pas politiser

(De notre rédaction perpignane) :
L'ARRESTATION des sept viticulteurs de l'Hérault à la suite des
incidents et des actes de sabotage qui ont eu lieu dans ce
département et l'inculpation de quatre d'entre eux pour contri-
buer à la circulation, redonne une actualité, sinon au problème viticole
lui-même, du moins à l'un de ses aspects les plus controversés : l'ap-
plication utilisée comme moyen de pression.

Ces mesures judiciaires n'arrivent peut-être pas très opportu-
nément : le calme était pratiquement revenu et les actions de comman-
do se faisaient plus rares.

Il faut cependant reconnaître que, dans la même mesure, cette
dernière est volontairement confon-
dus avec la politisation.

Le Gouvernement n'a-t-il pas
lui-même pris une décision poli-
tique marquée, en retardant
l'application de mesures techni-
ques pour assainir le marché du
vin ?
Sans doute ses raisons n'étaient-
elles pas toutes contestables puis-
qu'il apparaît que les chais ne
seront pas aussi encombrés qu'on

A. LAURENS.

(Suite en dernière page.)

A l'issue du dernier Conseil des
ministres, rappelé-on, le ministre
de l'Information, M. Alain Peyre-
tite, avait souligné que de tels
actes de sabotage — d'ailleurs
dénies par les organisations
syndicales — étaient, pour le Gou-
vernement, du ressort de la police.

Il y a trois jours encore, l'abon-
nement, la Confédération Géné-
rale des Vignerons du Midi, qui
regroupe la plupart des viticulteurs
des Pyrénées-Orientales, de l'Hé-
rault, de l'Aude, du Gard et du
Vaucluse, a formellement recom-
mandé à ses adhérents de « ne
répondre à aucune provocation ». Les
services de police, qui ont reçu à ce
sujet des instructions précises, s'opposent, de leur côté, à toute
violence et les auteurs d'ac-
tes de sabotage qui pourraient
porter atteinte à la collectivité
seront délégués devant les tribu-
naux.

C'est dans cet esprit, souligne-
ton, que les derniers sabotages
qui ont donné lieu à une enquête
ont abouti à l'arrestation de sept
responsables de l'agitation dans
les milieux viticoles de l'Hérault
et auteurs d'actes de sabotage.

Ces derniers : Roger Simplot,
21 ans, vérificateur des Postes et
Télécommunications; André Es-
mondou, 30 ans, Jean Neyrat,
tous deux viticulteurs du Pous-
pet; et Paul Marie, 33 ans, vitic-
culteur du Pouzol, ont été inter-
rogés dimanche.

Deux d'entre eux, Paul Marie
et André Esmondou, ont reconnu
avoir participé à un sabotage
dans la nuit du 14 au 15 août.
Ils ont obtenu un sursis sur la
charge et ont été relâchés. Ils ont
pu ainsi la circulation et pro-
voquant d'importants dégâts à
une ligne téléphonique. Ils ont
indiqué qu'ils n'ont pas agi
seuls. Trois autres viticulteurs
co-auteurs de ce sabotage ont été
gratifiés à la suite de ces décla-
rations. Il s'agit de Fernand Bou-
sac, 45 ans, Gabriel Domnadien,
40 ans, viticulteurs du Pouzol,
et de Maurice Roulet, viticulteur
du Pouzet. Tous les trois ont
reconnu qu'ils étaient parmi les
responsables de l'agitation et
qu'ils ont effectivement participé
à cet acte de sabotage.

(Suite en dernière page.)

CHARLIE RIVEL:

FUNCION BENEFICA POR UN DIURO Y UNA GALLIN

L A venue al mundo del gran payaso José Andrés Lase-
re, conocido en el mundo entero por Charlie Rivel,
tuvo caracteres dramáticos, no cómicos como sería lo lógico.

Los padres de Charlie Rivel, Pedro y María Luisa,
eran artistas de circo ambulantes, en este humilde y rodar
se portaban artistas recorriendo la geografía española. El
veinticuatro de abril de 1906 llegaron a Cabelles para dar
en la plaza mayor de esta ciudad una representación. Mo-
mentos antes de que iba a efectuarse, la que horas más
tarde iba a darle a luz, comenzó a sentirse mal, hubo que
suspender la función. No tenían dónde guardarla; busca-

* Charlie Rivel hace la legión que da su nombre a una calle

ron en vano un pariente, pero no lo encontraron, también
intestaron en vano que les prestasen una cuna, final-
mente una buena señora se apiadó de ellos y les ofreció una
habitación que estaba llena de melones y tomates, allí na-
ció el que iba a ser «payaso universal» conocido con el
nombre de Charlie Rivel. Por la mañana el párroco, enre-
rado del suceso, se persó en la aldea y les dio a «los
cómicos una gallina para hacer caldo y un diuro de los de
encomen. Durante todo el día los habitantes de Cabelles
imitaron el gesto del párroco.

Años, sesenta y cinco años más tarde, Charlie Rivel
ha vuelto al pueblo para dar la función que sus padres
no pudieron ofrecer porque él llegaba al mundo. Esta fun-
ción fue a beneficio de la iglesia, para pagar el diuro y la
gallina que el buen sacerdote había entregado a sus padres.

El municipio de Cabelles ha dedicado a Charlie Rivel
una calle que lleva su nombre, acto que tuvo lugar el día
de la Fiesta Mayor. Charlie piensa edificar una casa, en
Cabelles y venir a ella para terminar sus días. También ha
prometido a Cabelles todos sus efectos profesionales para
que con ellos se haga un museo.

Foto: POSTIUS

* Charlie Rivel
está en la plaza
mayor de Cabelles

* Charlie Rivel, el
payaso universal con-
ge su nombre a una
calle de Cabelles

II.- EL PREGÓ DE FESTES I ELS SEUS PROTAGONISTES

▲ Pep Jai (1984). Arxiu fotogràfic (AMCUB).

Són majoria els pobles i ciutats en què el pregó és l'acte previ que dona el tret de sortida a la festa major. El pregó és un sermó pronunciat en públic amb motiu d'una festivitat i se'n poden diferenciar dos tipus: com a acte solemne o més còmic i festiu. L'origen del pregó el trobem als ajuntaments, especialment dels pobles petits: antigament un treballador municipal, el pregoner, donava a conèixer de manera oral i a peu de carrer, els acords i les comunicacions del consistori.

La Festa Major de Cubelles va instaurar l'acte del pregó l'any 1979. Abans

d'aquesta data no trobem precedents, llevat del 1958 quan l'escriptor Tomàs Roig i Llop, pare de la també escriptora Montserrat Roig, va fer una mena de pregó amb motiu de l'estrena dels gegants. Roig va parlar al llarg de l'ofici però després també ho feu des del balcó consistorial. De fet, els pregons de la nostra Festa Major s'han pronunciat sempre des d'aquest balcó, just instants abans d'iniciar el cercavila de balls populars. En gairebé totes les ocasions, ha estat l'alcalde qui ha donat pas al pregoner. Al llarg d'aquests 34 anys n'hi ha hagut de tot tipus: festius, reivindicatius, amb molt de sentit de l'humor...cadascun d'ells ha estat únic i ha aportat el seu granet de sorra a la Festa.

Cubelles ha seguit el model de pregons de ciutats com la de Barcelona, on els pregoners són gent coneguda, especialment del món de l'espectacle o de la televisió. Potser hauríem de canviar de criteri i plantejar el pregó tal i com es realitza als altres pobles del Garraf i del Penedès, on són convilatans els que s'encarreguen de pronunciar-lo, i fer-ho en un indret una mica més solemne i no tan festiu. De fet, ja n'hem tingut alguns, de cubellencs pregoners, i l'acte guanya en emotivitat.

A la Festa Major de 1979, coincidint amb l'arribada dels ajuntaments democràtics, es va instaurar l'acte del pregó que, des de llavors, no s'ha deixat de fer mai. El primer dels pregoners va ser Ferran Cassany, un conegut locutor de Ràdio Barcelona que acostumava a ser contractat per la comissió de festes, ja des d'anys anteriors. S'encarregava de portar orquestres i de presentar alguns actes.

D'entre els pregoners convé destacar, especialment, alguns vilatans. Josep Andreu Lasserre, Charlie Rivel, va pronunciar un pregó entranyable l'any 1980, quan l'Ajuntament li va retre un nou homenatge. Carlos De la Fuente, president del Club Marítim Cubelles, va ser pregoner el 1982 i el periodista Xavier Grau, l'any 1995, en qualitat de director del desaparegut setmanari *L'Hora del Garraf*. La pintora afincada a Mèxic, Josselyne Marmottan, féu el pregó el 2003, any en què, a més, va realitzar la portada del programa de festes. El 2006 va ser el torn del periodista badaloní Iu Forn, qui durant molts anys va estiuejar a Cubelles i va ser un dels primers col·laboradors de Ràdio Cubelles. El també periodista Artur Peguera, resident a la vila des de fa uns anys, es va afegir a la llista de pregoners el 2010 i, finalment, al 2012, l'animador i pallasso Pep Callau també va fer el pregó en qualitat de convilatà. Hem de destacar el pregoner de 1998: Albert Costa, aleshores alcalde d'Arles de Tec, vila agermanada amb la nostra. Arran de l'agermanament, durant molts anys va estar estretament vinculat amb

Cubelles. Costa no va poder venir la vigília de la Festa Major, així que aquell any, com a fet puntual, es va fer el pregó dia 15 d'agost, a la sortida d'ofici. Precisament, va ser el 1998 que es va recuperar l'entrada i la sortida d'ofici. Un dels reptes dels pregoners és aconseguir ser originals i arribar a la gent, ja sigui a través de l'humor, el repàs a l'actualitat, la reivindicació o bé optant per un format diferent, sortint una mica de l'estructura habitual. Un dels pregons més originals va ser el de Pilarín Bayés, el 1991. L'abril d'aquell mateix any Cubelles havia estrenat la Draga, dissenyada per la prestigiosa ninotaire. Bayés va fer un pregó en forma d'auca i va acompanyar la lectura amb dibuixos que s'anaven mostrant al públic. Aquella auca es va publicar un any després, el 1992, coincidint també amb la Festa Major. Un altre pregó original, en aquest cas molt innovador, va ser el de l'edició de 2004: els joves actors Carles Sánchez, Pau Rubio i Dafnis Balduf, acompanyats del grup musical Plan B, van fer una escenificació teatral que va barrejar diàleg i música. Durant la interpretació també hi va intervenir -a través d'una gran pantalla orientada al públic- el pallasso Charlie Rivel. Va ser un pregó únic, molt diferent, que va trencar esquemes. I un altre pregó també original va ser el que va fer la Tuna Universitària de Barcelona l'any 2007.

Els periodistes han estat els pregoners triats en més ocasions: el primer d'ells va ser el presentador d'esports de TV3 Arcadi Alibés, l'any 1987. Altres noms han estat: Pilar Rahola (1990), el ja esmentat Xavier Grau (1995), Jordi Jané (1996), aquest coincidint amb la celebració del centenari del naixement de Charlie Rivel. Jané, expert en circ, va col·laborar estretament amb l'organització del centenari i, a més, va realitzar un extraordinari reportatge del nostre pallasso per TV3. La llista segueix amb Gaspar Hernández (2000), Julià Peiró (2002), lu Forn (2006) i Artur Peguera (2010). A més de periodistes, també hi ha hagut escriptors. Dos d'ells vilanovins: Albert Virella i Bloda (1985), destacat historiador i membre fundador de l'Institut d'Estudis Penedesencs; i Xavier Garcia Soler (1989), també personatge destacat de la capital del Garraf.

▲ Pilarín Bayés (1991). Arxiu Antoni Pineda.

▲ Albert Costa (1998). Arxiu Antoni Pineda.

▲ Joss Marmottan (2003). Arxiu fotogràfic (AMCUB).

▲ Artur Peguera (2010). Arxiu fotogràfic (AMCUB).

Un altre grup de pregoners l'han format gent del món de l'espectacle. En destaquem els també vilanovins Pere Tapias (1993) i Toni Albà (1999 i 2011), Pep Plaza (2008) i Lloïl Bertran (2009). Com a cas curiós cal esmentar Biel Duran, l'any 1997: aleshores només tenia 12 anys i era conegut per la telenovel·la de TV3 **Nissaga de Poder**. Va fer de pregoner perquè Joan Vidal, llavors alcalde, era un dels seus professors a l'institut de Gelida. Biel Duran feia primer d'ESO i per tal que pogués sobresortir una mica del balcó i arribar al micròfon van haver d'improvisar una caixa de tomaques de cal Poch.

Altres pregoners als quals fem referència són Josep Vidal, conegut com a Pep Jai (1984), sindicalista i polític que va estar connectat amb Cubelles a principi dels anys vuitanta arran del moviment antitèrmica, i el pirotècnic sitgetà Isidre Panyella, de la Pirotècnia Igual (1986). Cal citar també

▲ Pep Callau (2012). Arxiu fotogràfic (AMCUB).

▲ Lloll Bertran (2009). Arxiu fotogràfic (AMCUB).

Any	Pregoner/a
1979	Ferran Cassany, locutor de ràdio
1980	Josep Andreu Lasserre, Charlie Rivel. Pallasso
1981	Salvador Escamilla, periodista, cantant i actor
1982	Carlos de la Fuente, president Club Marítim Cubelles
1983	Persona relacionada amb l'ecologisme. No hem pogut recuperar qui
1984	Josep Vidal (Pep Jai), pagès, sindicalista i polític
1985	Albert Virella i Bloda, escriptor
1986	Josep Maria Panyella, pirotècnic
1987	Arcadi Alibés, periodista
1988	Miquel Pallés, florista de la Rambla
1989	Xavier Garcia Soler, escriptor
1990	Pilar Rahola, escriptora
1991	Pilarin Bayés, ninotaire
1992	Ignasi Riera, escriptor
1993	Pere Tapias, cantant i locutor de ràdio
1994	Carles Herrera, tècnic en jardineria i escriptor
1995	Xavier Grau, periodista
1996	Jordi Jané periodista, escriptor i actor
1997	Biel Duran, actor
1998	Albert Costa, alcalde d'Arles
1999	Toni Albà, actor i director teatral
2000	Gaspar Hernández, periodista
2001	Miquel Pallés, florista, i Àngel Persia, cantautor
2002	Julià Peiró, periodista
2003	Josselyne Marmottan, pintora
2004	Carles Sánchez, Pau Rubio i Dafnis Balduf, actors; acompanyats del grup de música Plan B
2005	Dani Caballero, actor
2006	Iu Forn, periodista
2007	Tuna Universitària de Barcelona
2008	Pep Plaza, actor
2009	Lloll Bertran, actriu
2010	Artur Peguera, periodista
2011	Toni Albà, actor i director teatral, caracteritzat de Rei Joan Carles I
2012	Pep Callau, animador i pallasso

a dos homes vinculats amb la vila, en aquest cas a través del ja desaparegut concurs de Roses: Miquel Pallés (1988 i 2001), florista de les Rambles de Barcelona i regidor del districte de Ciutat Vella; i Carles Herrera (1994), tècnic en jardineria.

▲ Carles Herrera (1994). Arxiu A. Pineda.

Al llarg de tots aquests anys, el pregó s'ha anat consolidant i s'ha convertit en un dels primers actes de la nostra Festa Major. Hi hauria l'alternativa de donar-li un caire nou i plantejar-lo com un acte més formal, més independent, d'ubicar-lo en un indret més recollit i protagonitzat per gent més pròxima i més arrelada al municipi, com ja s'ha fet en algunes ocasions. Però això ja és una altra qüestió. 🗣️

III.- PROGRAMES DE FESTA I HISTÒRIA LOCAL: UNA LLARGA I PROFITOSA RELACIÓ

Habitualment estudiem la història als llibres, la història dels grans esdeveniments, la dels grans personatges; però això no ens pot fer oblidar que la història la fem les persones, dia a dia, que els petits fets històrics formen també part dels grans fets, i que els grans personatges són una versió magnificada d'homes i dones que han viscut anteriorment. Des

de la història local s'arriba i s'entén encara millor la història nacional i és també en aquest sentit que val la pena conèixer-la, ja que aquest fet ens permet d'estimar-la i, amb ella, estimar el territori.

Aquesta realitat ja fou entesa pels nostres avis, quan als programes de la Festa Major varen començar a publicar articles de recerca històrica que unien l'actualitat amb

el passat i ajudaven a entendre el poble tal i com estava conformat. Abdon Almirall, a part de les seves poesies, va publicar un interessant escrit sobre l'ermita de Sant Pau, el 1955. Aquell mateix any, en Joan Roig i Piera començà a escriure una sèrie d'articles de caràcter històric i costumista sota diferents pseudònims. Joan del Molí, Gori Batista o Rocacrespa foren els més usats.

NOTA HISTORICA DEL CASTELL DE CUBELLES

No fa molt temps visitava el castell de Cubelles a fi de conèixer l'obra arquitectònica de Fra Josep de la part més visible que avui queda. Vaig ser amablement atès pel Sr. Rector Mn. Jordi Font i Gaudí i per ell vaig saber que els arxius locals eren escassos de dades referents a aquesta obra, per qual motiu em plaurà d'exposar en el present article les que jo conec, per a fer-ne participants els cubellencs i també per a correspondre a les atencions que aquell dia tingué amb mi el Sr. Rector.

A mitjans del segle XVII el castell medieval de Cubelles, del qual avui en queda molt poca cosa, devia estar en mal estat de conservació. El seu senyor, el noble don Carles de Llupià Vilanova i de Icart decidí reformar-lo i ampliar-lo amb un nou cos d'edifici, per a la construcció del qual encarregà el projecte a l'arquitecte de més nom de llavors, el carmelita llec Fra Josep de la Concepció, conegut amb el sobrenom d'«El Tracista», per l'habilitat amb què feia les traces o projectes de les obres que li eren encarregades.

Per a donar una idea de la personalitat d'aquest arquitecte podem dir que fou l'autor del campanar de Vilanova, que més endavant, en construir els seus Cubelles i Vendrell, van prendre per model. Havia projectat el palau del Virrei a Barcelona; projectat i dirigit bon nombre d'esglésies i convents per a la seva Ordre, àdhuc a Madrid i Castella la Vella des d'on fou enviat a buscar expressament. Va fer els temples parroquials de Targa i Torelló, la casa Consistorial de Vic, la magnífica capella de la Puríssima de la catedral de Tarragona, la del Santíssim de Reus i gran quantitat de bons retaules i altres obres d'importància.

Aquest arquitecte, doncs, és l'autor del que avui constitueix la part més important del castell de Cubelles. La construcció del qual, el dit senyor Carles de Llupià, el dia 11 de març del 1673, la confià al mestre de cases de Barcelona Joan Batista Homs i al mestre de cases de Vilanova Joan Vinyals, pel preu de 1225 lliures barcelonines.

(Continua a la següent pàgina)

L'article que obrí la llarga sèrie, que s'estengué fins al 1993, fou "Cubelles agrícola". Escrit en català, com tots els que foren publicats, comparava la Cubelles agrària dels temps pretèrits amb l'agricultura als anys 50 del segle passat. Deia: "La mà de nostres primers pobladors, amb la destal tendint, s'obria pas enmig de les boscànies i malesa dominants. [...] Aquests homes [...] convertiren el Camp de Cubelles en un verger encantador." I ho comparava amb l'actualitat: "Avui en gran escala, es cultiva l'escarxofa i podem admirar els escarxofers frondosos de cal Baró, Mas d'en Pedro, l'Horta del Xicarró...". Any a any, el seguit d'articles repassà diversos aspectes de Cubelles: Cubelles artesana, marinera, cantaire, industrial, riallera, creient, mariana, plorosa, residencial, turística, festiva, creix, cultural...

A banda d'aquesta sèrie d'articles, n'aparegueren d'altres de temes concrets, alguns dels quals escrits pel mateix autor. Per exemple, un article publicat al 1956 amb el títol "Les masies de Cubelles", on es feia una comparació entre l'abans i l'ara de viure en una masia i en destacava les principals del municipi. En aquest cas, l'autor signava amb el pseudònim de Giornoaj. També d'aquells primers anys (1962) és un article escrit per Cèsar Martinell i titulat "Nota històrica del castell de Cubelles". Martinell fou un arquitecte català, de tendència modernista i noucentista, que destacà en la construcció de cellers cooperatius arreu de Catalunya, molts dels quals han estat declarats BCIN (Bé Cultural d'Interès Nacional). A més a més, també fou divulgador, investigador i historiador de l'art tot col·laborant amb les revistes *Destino*, *Revista de Catalunya* i amb *La Vanguardia*. El motiu de fer aquest article fou el bon tracte rebut per mossèn Jordi Fort en la seva visita al castell i per donar a conèixer les dades que tenia sobre l'edifici a tots els cubellencs.

També de caràcter històric i costumista són els articles que va escriure en Manuel Amat, els anys 1976 i 1977. Però és sobretot a partir dels anys vuitanta quan els articles de caire historicista comencen a prendre relleu.

(Continua a la següent pàgina)

Albert Virella ja va publicar "Cubelles i la fundació de Vilanova" el 1974, el mateix any que es començaren a reproduir fragments del llibre "Història de Cubelles". Aquest fet ens demostra que ja hi havia un interès explícit per les dades històriques i que es volia fer una projecció de la recent reedició del llibre de mossèn Joan Avinyó (1973). Però una flor no fa estiu i s'hauria d'esperar fins al 1984 per trobar presència històrica rellevant als programes de la Festa Major. Articles d'autors del municipi i de fora varen regar i abonar els coneixements dels seus lectors, tocant aspectes culturals, naturals, arquitectònics, socials, etc.

Autors com el mateix Albert Virella, el germans Josep i Magí Miret, en Joan Vidal, la Carme Dastis, l'Antoni Pineda, la Dolors Thomas i la Núria Fonoll foren alguns dels més destacats.

Als anys noranta la presència s'anà incrementant amb nous autors que escrivien esporàdicament sobre temes del seu domini, com ara la Raquel Lacuesta o l'Anna Castellano sobre el castell de Cubelles. També autors com ara Xavier Güell, Àngels Fuster, Marta Blanch o Víctor Lora van conviure amb els guanyadors del Premi d'Investigació Local (després Beca d'Investigació Local), els quals ens mostraven un

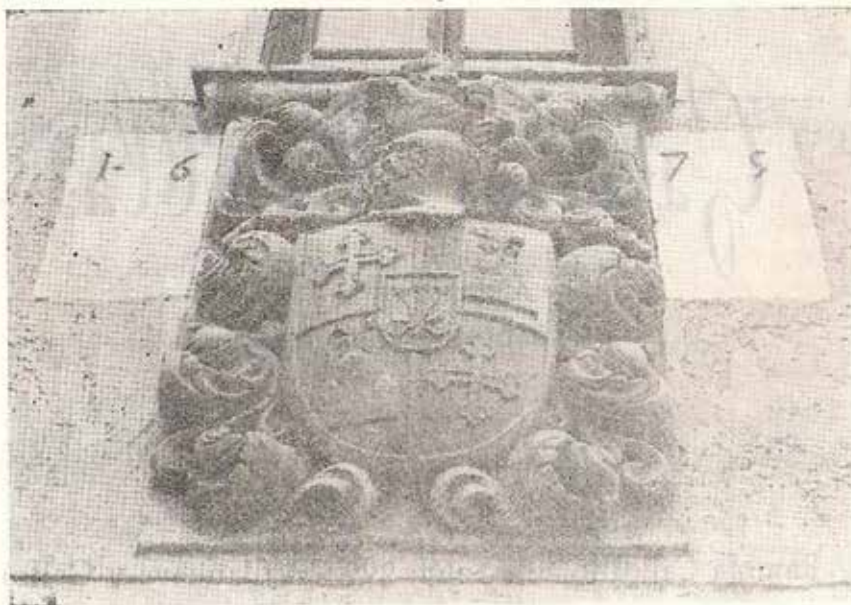
de Segur, projectada pel mateix arquitecte, amb el mestre d'obres de Constantí Carles Bover, pel preu de 650 lliures.

Els dies 2 de juliol del mateix any i el 6 de març del següent van ser contractades obres addicionals a les que es feien al castell de Cubelles, les primeres pel preu de 180 lliures i les segones per 94 lliures.

Els contractes anteriors van tenir lloc a Vilanova de Cubelles; y el 27 de juny de 1674 a Santa Maria de Cubelles es va contractar la fusta per a l'hostatgeria i graner de la vila de Cubelles i de la Cuadra de Segur, segons el memorial escrit per Fra Josep de la Concepció, entre el mateix senyor i els fusters de Vilanova, Josep Cabessa, Josep Martí, major i Josep Martí menor, pel preu de 625 lliures.

Aquest memorial de Fra Josep és un veritable plec de condicions dels d'avui dia on hi són meticulosament previstos tots els detalls, que revelen la importància i cura amb que es féu aquesta obra que encara es conserva en la major part. A més de la importància que té per a la història de Cubelles té la d'aver estat projectada per l'arquitecte de més fama que tingué Catalunya durant el segle XVII.

CESAR MARTINELL

(Article publicat al programa de 1962)

extracte de l'estudi presentat o, en el cas de la beca, del projecte de la mateixa.

A partir de l'any 2000 s'inicià una col·laboració amb el Grup d'Estudis Cubellencs **Amics del Castell**, els quals es varen fer càrrec de bona part del contingut històric del programa. El primer publicat fou la "Breu

cronologia de fets destacats del segle XX a Cubelles", signat per Joan Vidal i amb fotografies d'Antoni Pineda. Els autors d'aquests articles variaven segons l'any: a banda dels ja citats Joan Vidal i Antoni Pineda, en publicaven la Neus Capdet, en Xavier Martínez o en Lolo Garcia. Un gran encert aquests últims anys ha estat la publicació d'aquests articles en una separata,

que facilita la recerca d'informació i la difusió dels estudis realitzats. Així doncs, mirant enrere, aquests 58 anys han representat una llarga i profitosa relació entre la història local i els programes de la Festa Major, relació que esperem que es mantingui indefinidament pel bé de tothom. 🏰

Núria Jané Orpí

IV.- LA FESTA MAJOR DE CUBELLES EN EL PRIMER TERÇ DEL SEGLE XX

Des de principi del segle XX i fins a l'esclat de la Guerra Civil la Festa Major de Cubelles es caracteritzava pels actes que duia a terme la societat Círcol Cubellenc (fundada el 1890) i, a partir de 1914, també pels que organitzava la Societat L'Aliança, creada aquell any. L'orquestra contractada pel Círcol Cubellenc amenitzava els balls al local de l'entitat i a la plaça de la Vila, i també tocava a la missa principal (la parròquia contribuïa a pagar la despesa en aquest darrer cas). A part dels balls de gala, alguns dels ingredients de la festa eren el teatre, el ball de tarda a la plaça, amb la tradicional subhasta d'una coca a fi de recaptar diners per ajudar a pagar els músics, i la cercavila amenitzada per música de gralla. Els actes religiosos també eren abundants. Hi destacava l'ofici del dia de la patrona i la processó que tenia lloc en la mateixa jornada, a la tarda, amb la imatge de la Mare de Déu jacent -un costum ancestral a Cubelles.

Per donar una idea de les festes majors d'aquella època i atès que els programes de festes no es van començar a editar fins passada la Guerra Civil, s'ha de recórrer a notícies aparegudes en publicacions com *La Vanguardia* o el *Diario de Villanueva y Geltrú*. Algunes d'aquestes notícies ja les vam recollir en el seu moment en el llibre sobre el Círcol Cubellenc.

El Diario de Villanueva y Geltrú, en la seva edició del 14 d'agost de 1904 treia aquesta nota:

"He aquí los festejos que el vecino pueblo de Cubellas celebrará los días 14, 15 y 16 del actual, con motivo de la Fiesta Mayor."

Día 14.- *Por la tarde, repique general de campanas y salva de morteretes. De cinco a ocho, baile de grallas en la plaza. A las nueve de la noche, gran función teatral, desempeñada por los aficionados de dicha villa con*

la cooperación de tres distinguidas artistas de la capital.

Día 15.- *Alborada por las grallas. A las diez, Solemne Oficio, en la parroquial iglesia de dicha villa en la que se ejecutará una misa por la reputada "Orquesta Parera", de Barcelona, y distinguidas cantantes de la misma, encargándose del panegírico el distinguido orador Doctor en leyes, Rdo. D. Ramón Sabater, de Montblanc. A las tres y media de la tarde, saldrá la procesión, recorriendo las principales calles de la villa con la Virgen de la Asunción, patrona de la misma. De cinco a ocho, se bailarán en la plaza las típicas danzas. A las diez de la noche la citada orquesta obsequiará con selectas piezas de su repertorio al párroco y autoridades de la villa. A las once, gran baile en el salón recién restaurado y convenientemente adornado de la sociedad Círculo Cubellense.*

Día 16.- *Igual programa que el día anterior".*

Uns dies més tard, la publicació vilanovina informava de la brillantor amb què s'havia celebrat la festa i de l'assistència de gran nombre de vilanovins. També afirmava que *"el baile tradicional de la plaza estaba cuajado de guapas mozas que lucían sus vestidos y donaires bailando sin respetos al insobornable calor de este verano excepcional"*.

La vigília de la mare de Déu d'Agost de 1906, el setmanari vilanoví deia que el Círcol Cubellenc havia organitzat concerts, serenates i balls per als dies 14 i 15, amb la presència de l'orquestra La Principal, de Sant Sadurní d'Noya, i que novament s'esperava una gran concurrència de forasters. El 18 d'agost, una altra nota confirmava que van ser molts els vilanovins que s'havien traslladat a Cubelles per gaudir de la Festa Major i que també els actes religiosos i els balls celebrats a la plaça van ser molt lluits i animats.

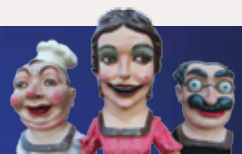
▲ La processó, amb la imatge de la Mare de Déu jacent. (Arxiu Antoni Pineda)

Del següent any, 1907, hi ha una petita referència en què s'indica que l'orquestra contractada era del Vendrell i que s'havia organitzat un festival artístic en el qual hi participaven el cor de Lletger i el Cor l'Espiga. L'any 1910, el setmanari vilanoví informava que l'orquestra contractada per amenitzar els balls era *Los Còguls*, de la Selva del Camp.

Per la seva banda, *La Vanguardia*, en la seva edició del divendres 15 d'agost de 1913 publicava una gasetilla sobre la nostra Festa Major:

En el vecino pueblo de Cubellas, que también celebra su fiesta mayor la sección dramática de la sociedad coral «La Unión Villanovesa», dará mañana, festividad de Nuestra Señora de la Asunción una función teatral en el Círculo Cubellense.

A partir de 1914, amb l'aparició de L'Aliança, les festes majors de Cubelles presentaven un aspecte interessant i ben diferent, pel que fa a la seva organització, a com es desenvoluparia després de la Guerra Civil. Les dues societats recreatives del poble duien a terme, de manera paral·lela, els seus propis actes i això comportava una

rivalitat que es traduïa en un increment de la programació, tant pel que fa al nivell com al nombre d'actes.

Però hem de saltar a una nova dècada, la dels anys vint, per trobar, també a *La Vanguardia*, una altra referència a la nostra gran festa. Ho feia en la seva edició del dissabte 29 d'agost de 1925:

CUBELLAS

Durante los días 15, 16 y 17 se celebró la fiesta mayor con gran animación y brillantez. Los bailes estuvieron animadísimos, superando a los de años anteriores. En la antigua sociedad Círculo Cubellense se puso en escena el drama de Guimerá «María Rosa». El teatro fue insuficiente por el público que se aglomeró allí deseoso de admirar la labor artística del grupo dramático del Círculo, que al final de cada acto cosecharon muchos aplausos.

La nota continuava informant d'altres actes que en aquell final d'agost s'havien de celebrar al local del Círcol Cubellenc, ja a part de la programació de Festa Major:

El sábado, a las nueve de la noche, en el teatro Círculo Cubellense habrá extraordinaria función teatral, concierto y lucidos bailes de sociedad. Para el domingo, a las once de la mañana, hay anunciados conciertos y audición de sardanas, y a las seis de la tarde y diez de la noche suntuoso remate de las fiestas, está organizado un grandioso baile a cargo del pianista señor Armengol y violinistas y bajo señores de Escoló.

Un any més tard, el dijous 12 d'agost de 1926, hi trobem una altra breu informació:

CUBELLAS

Los días 15 y 16 se celebrará la fiesta mayor. El programa de las fiestas es como sigue:

Día 15.—Por la mañana anunciará la fiesta un gran volteo de campanas en el templo y llegada de las orquestas, las cuales amenizarán todos los actos que se celebrarán en las sociedades recreativas, las que tienen organizadas audiciones de sardanas, selectos conciertos, serenatas y lucidos bailes de sociedad, no faltando el consabido baile de regalo.

Día 16.—Se repetirá el mismo programa de bailes, prometiendo ser un acontecimiento las audiciones de

sardanas que tiene organizadas el Círculo Cubellense.

L'any següent, en el seu número corresponent al dissabte 13 d'agost de 1927, el rotatiu barceloní treia aquesta nota en què destaca la gran quantitat de gent de Vilanova i la Geltrú que venia a gaudir de la nostra festa:

CUBELLES

Esta pintoresca villa celebrará su fiesta mayor los días 13, 14, 15 y 16 del actual. Habrá extraordinarias sesiones de cinematógrafo, funciones teatrales, sardanas, lucidos bailes de sociedad y selectos conciertos. En el salón de festejos del Círculo Cubellense que estará grandemente iluminado, se interpretarán desde el día 14 al 16 escogidos programas de bailes modernos, a cargo de la orquestina «Royalti» del Excelsior, de Barcelona. Como es tradicional que asistirán muchas familias de Villanueva a nuestra fiesta mayor, la compañía de los autobuses organizará el próximo domingo, día 14, un extraordinario servicio de autobuses entre Villanueva y Cubelles. Dichos autos, que tendrán la salida de la plaza de la Constitución, empezarán a hacer viajes a las cinco de la tarde y a las diez de la noche; para el regreso a Villanueva, la empresa pondrá coches a disposición del público a la salida de los bailes de tarde y noche. Para los días 15 y 16 habrá servicio durante el día.

Huguet

Uns dies més tard (dimarts 23 d'agost), el corresponsal de *La Vanguardia* valorava així els actes desenvolupats tant al local del Círcol Cubellenc com al de L'Aliança:

CUBELLES

Muy lucidos y animados han resultado los festejos celebrados en esta villa con motivo de su fiesta mayor, de cuyo programa di cuenta en mi última correspondencia. En el casino «La Alianza», con un lleno enorme, se representó la obra «La mare eterna», de Iglesias, por una compañía de Barcelona, la que fue muy aplaudida y para cuya obra se estrenó un bonita decoración pintada por don Tomás G. Larraya, el cual se halla veraneando en esta villa; también se celebraron en dicho casino lucidos bailes de sociedad. En el «Círculo

Cubellense» se celebraron también lucidísimos bailes, amenizados por la orquestina Royalti; el número de parejas fué en extremo elevado.

El dimecres 20 d'agost de 1930 *La Vanguardia* resumia d'aquesta manera la nostra festa grossa. Es pot comprovar que la presència d'estiuejants era ja notòria en aquella època com ho indica la seva implicació en els actes festius, rivalitzant, segons la nota, amb els vilatans:

En Cubellas

Con asistencia de gran número de forasteros se ha celebrado en este bello pueblo del litoral la tradicional fiesta mayor, en cuyos preparativos han rivalizado los veraneantes y el vecindario. El día 14 hubo repique general de campanas anunciando la deseada fiesta. El día 15, fiesta de la Asunción de la Santísima Virgen, recorrió las principales calles del pueblo lucida procesión, presidida por el cura párroco reverendo don Jaime Rosell, pbro. A las once, en la bellísima iglesia parroquial celebró el oficio, durante el cual la capilla de música y escolanía de San Cucufate, de Barcelona, que dirige el maestro don Juan Camps Arnau, cantaron una escogida misa, con acompañamiento de órgano y orquesta; habiendo estado el sermón a cargo del elocuente orador sagrado reverendo padre Vidal, escolapio del colegio de la Escuela Pía, de Vilanova. La parte profana de la fiesta mayor también ha resultado brillante, bailándose durante las tardes y noches de los días 15, 16 y 17, sendos programas, en los cuales figuraban sardanas y otras danzas, sobre todo en los salones del Círculo Cubellense, donde actuaba la orquestina Catalonia, dirigida por el maestro señor Escola Pérez del Campo.

Ja en plena època de la República, el *Diario de Villanueva y Geltrú* (encara es deia així) en l'edició del 9 d'agost de 1932 detallava la festa amb aquesta nota:

“El vecino pueblo de Cubellas celebrará su fiesta mayor los días 14, 15 y 16 de agosto, y como todos los años se verá animadísima.

Las fiestas empezarán con el orden siguiente: por la mañana, solemnes cultos en la iglesia parroquial. A las once, concierto vermut en las

sociedades "La Alianza", amenizado por un jazz band barcelonés, y en el "Círculo Cubellense", por una orquesta también de Barcelona. Por la tarde, baile, y por la noche magnífico sarao".

De la Festa Major de l'any següent tenim doble informació. Per un cantó, *La Vanguardia* treia aquesta breu nota, el dissabte 12 d'agost de 1933:

CUBELLAS

La fiesta mayor de este pintoresco pueblo se celebrará los **días 15 y 16** de los corrientes.

Se ha confeccionado un selecto programa de atracciones: cine sonoro, representándose las «Carceleras», hablado y cantado en español, audiciones de sardanas, bailes en las sociedades, reparto de bonos a los pobres y solemnes fiestas religiosas en la iglesia. Es grande la animación en los pueblos vecinos, para asistir a esta fiesta mayor.

I per altra banda, el *Diario de Villanueva y Geltrú* publicava una pàgina sencera sobre els actes organitzats per L'Aliança:

De la darrera Festa Major de l'època de la República en tenim referència gràcies, un altre cop, al *Diario de Villanueva y Geltrú*, que en el número corresponent al 10 d'agost de 1935 informava dels actes organitzats per L'Aliança:

"Amb motiu de la Festa Major d'aquest poble, que s'escau els dies 15, 16, 17 i 18 del mes en curs, la societat "L'Aliança" ha organitzat els actes següents:

Dia 15. A les vuit del matí: Repartiment de queviures als veïns menesterosos, per compte del Centre Català de la vila.- A les dotze, Audició de Sardanes a la Plaça Macià.- A les quatre de la tarda: Concert al saló de "L'Aliança" per la renomada orquesta "Els Nois Rossinyols".- Acabat el concert, Recital de Poesies d'autors catalans, pel Sr. Tomàs Prat, del Grup Dramàtic del Casino "L'Aliança" del Poble Nou.- Seguidament, el primer Ball de Tarda per la mateixa orquesta.- A les deu de la nit: Al cafè de la Societat, Selecte Concert per la celebrada orquesta "The Bird Boys", la qual interpretarà escollides obres. Seguidament, la mateixa orquesta ens delectarà amb

FESTA MAJOR DE CUBELLES

DIES 15 I 16 D'AGOST DE 1933

Seguint la tradicional costum, aquest poble celebrarà amb tot esplendor la diada de la Festa Major el dia de la Mare de Déu d'Agost. Enguany, com responent al reviscolament de totes les activitats vilanoves, l'entusiasme dels veïns ha preparat un programa de festes extraordinari per a fer passar en un ambient distret i agradable l'assenyalada diada.

Les festes es regiran pel següent

PROGRAMA

DIA 14.—A les deu del vespre, en el local de «L'Aliança», sessió de **CINEMA SONOR**, projectant-se la gran pel·lícula

CARCELERAS

parlada i cantada en espanyol; una de Ninots sonors i una còmica capaç de fer riure als més empipats.

DIA 15. Festivitat de la Mare de Déu d'Agost.—A dos quarts d'onze, **PROCESSÓ**, i seguidament

SOLEMNE OFICI

a l'església parroquial, cantant-se per un no-drit chor de cantadors i a gran orquesta la missa del mestre Ribera.

Acabat l'ofici, a la Plaça Macià

SARDANES

Durant el matí d'aquest dia, l'entitat «Agrupació Catalanista» de Cubelles repartirà bons de pa, carn i gallina a les famílies necessitades.

A les quatre de la tarda,

GRAN CONCERT

en el cafè de «L'Aliança».

A dos quarts de cinc, per a complaure a les persones que no surten de nit, es repetirà el programa de **CINEMA** del vespre abans, amb **Carceleras**, **Ninots sonors** i còmica.

A dos quarts de set, en el Saló de «L'Aliança», airejat per potents ventiladors i respiralls, construïts expressament aquests dies, començarà el

BALL DE TARDA

amb obsequis a les senyoretes.

A les deu del vespre,

CONCERT

al cafè de «L'Aliança», i seguidament

LUXÓS BALL DE NIT

amb el local escalfament guarnit. Es rifarà una valuosa toia i les gentils dansaires seran obsequiades amb un ric present recordatori.

DIA 16.—A les quatre de la tarda i a les deu del vespre,

SELECTES CONCERTS

per un septími notabilíssim.

Després dels concerts,

SARDANES

i després, en obsequi als forasters,

BALL CONTINU

Que tothom passi unes bones festes i que entre els forasters i vilatans perduri el record de la Festa Major d'enguany dels dies 15 i 16 d'agost.

escaients ballables en el Ball de Nit que tindrà lloc en el saló de la societat, esplèndidament enllumenat.

Dia 16. A les dotze: Concert Vermouth al cafè.- A les quatre de la tarda: Concert Extraordinari al saló. Interpretació de celebrades composicions musicals per l'orquestra "The Nightingale Boys".- Acabat el concert, Gran Ball de Tarda.- A les deu del vespre: Concert al cafè.- A les onze de la nit: Ball.

Dia 17. De dotze a una: Audició de Sardanes a la Plaça Macià.- A dos quarts de cinc: partit de Futbol al camp del Centre Català entre l'equip B de la Joventut Esportiva de Cubelles i un conegut equip de Vilanova i la Geltrú. El C. Català ofereix un premi per al guanyador.- A les deu del vespre: Ball de

Vetlla amb interpretació dels ballables més nous i d'airoses Sardanes.

Dia 18. De dotze a una: Audició de Sardanes a la Plaça Macià.- A dos quarts de cinc: Impressionant Partit de Futbol al camp del C. Català entre el primer equip de la Joventut Sportiva de Cubelles i l'equip de l'Ateneu Obrer del Dte. IV de Barcelona. A les vuit del vespre: Ball de Comiat en obsequi als forasters."

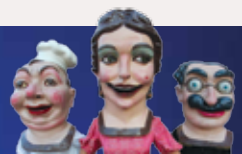
La Guerra Civil estroncà aquesta dualitat d'actes, cada vegada més atractius i abundants, entre el Círculo Cubellenc i L'Aliança. Com en tants altres aspectes, també en l'apartat festiu es tancava un capítol força destacat de la història de Cubelles. 🏠

Joan Vidal i Urpi

27

La Festa Major de Cubelles en el primer terç del segle XX

Festa Major
CUBELLES 2013

AGOST 2013

GEC Amics del Castell